

Miljana Cunta
PESMI DNEVA

Fotografije
Dušan Šarotar

Knjižna zbirka
Logofanije

02

Tiskana izdaja knjige je izšla leta 2014
Knjižna zbirka Logofanije 02
ISBN 978-961-6519-78-6

Miljana Cunta

PESMI DNEVA

Fotografije
Dušan Šarotar

Spremna beseda
Gabriela Babnik

Ljubljana
2019

Elektronska knjižna zbirka

e-44

Urednika zbirke *Gorazd Kocijančič* in *Vid Snoj*

Miljana Cunta

Pesmi dneva

Fotografije *Dušan Šarotar*

Spremna beseda *Gabriela Babnik*

Oblikovanje elektronske izdaje *Lucijan Bratuš*

Izdajatelj

Za KUD Logos *Mateja Komel Snoj*

Ljubljana 2019

Elektronska izdaja e-44

Elektronski vir (pdf)

Način dostopa (URL):

<http://www.kud-logos.si/e-knjige/>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=301167616
ISBN 978-961-7011-78-4 (pdf)

PESMI DNEVA

Stara gospa, ki jo obiskujem. Živi v skrbno ukrojenih prostorih hiše. Zavesa so dolge roke lepih plesalk, prišite na sloka okna, z razprtimi prsti pri tleh rahljajo zatočnost noči. Rdeče ustnice se izgublajo v ogledalih, ki podvajajo prostore, prosojni reki obiskovalcev brezbržno sledijo zelene oči. Vsako jutro drug izrez, ustvarjanje je varno v izobilju pozornosti. Glasba zaliva prostore kakor vonj po bezgu. Na naključni strani odprta knjiga se je pustila napisati, a ne iz nečimrnosti, pač pa iz prevzetosti. Ne da bi vstala in mahala z rokami, dvigovala glas ali priklicevala ljudi, ne da bi kdaj zapustila svoj dom, stara gospa vlada.

*Stara gospa, ki jo obiskujem. Živi v sobici na podstrešju,
vlaga vdira v kotih, še mrčes se je navzel mokrote, nabreka
in se sveti. Noč je bela kakor sanje, spanec se opazuje z vseh
strani, besede se topijo v snu kakor sladkorčki v čaju. Težko
je leči. Drugi prebivalci hiše se prebujajo v suhem snu in
hitijo po dolgih hodnikih proti tožbi, komaj odrinejo vrata.
Vlaga se je zgostila v oblak in v sobi dežuje. Prerinejo se
mimo nabreklega pohištva, počenega tlaka, težkih zaves.
Stara gospa leži na postelji mirno, kot da je neurje že mimo.*

*Stara gospa, ki jo obiskujem, nosi strahove kakor prezrelo
sadje, ki ga je treba nemudoma použiti, v moje večere, lačne
njene starosti.*

6:00

Jutro je svetli smeh bele neveste, ukinja žalost zapuščenih teles. Ulica s sebe spira sajast hrup, le še vijugavi povratki proti domu ostajajo od noči. Stara hiša se okorno izvija iz obleke teme, nakazana svetloba že razkriva gube sten. Hišna številka je edino, iz časa izvzeto znamenje začetka. Večno mlada se prebujala v novi dan. Tam blizu, tam daleč, v votlem kotu stare hiše globoko diha sobica svoj mir. V ta prostor vstopam otrok in z jezikom, ki ga še ni. Ker ni predmetov, so odtisi spomina, ki drsi. Kot ko nihče ne posluša, kot ko nikogar ne skrbi – zaslišim razvezati se glas. Prva molitev je kakor razprta dlan in v simetričnem prostoru darovanja se strnjeno nalaga upanje. Sem pa tja le spotik ob pozabljeni besedi, opotekav priklic izgubljenega, in naprej, do neizogibnega *tako je*. Postarano telo je zgolj ena od reči, ki prebivajo ta zgodnji čas, vse bolj upognjeno, vse bolj proti skrivnosti. Enako je negibno kot prižgana lučka, ki počasi izgublja svoj namen.

7:00

Šumot dežja od daleč prikrade se v jutranji polsen. Vse več ga je in vse bolj podivjano buta v hišo. Soba je zadnja od še nezavzetih utrd, si zarotniško prikimam pod kupom težkih dek. Kot mogočna barka iz rdeče knjige se bo zdaj zdaj dvignila nad razjarjeno povodenj. Jaz na krovu, kakor vselej izvzeta iz nesreče, motrim svoj teritorij s čuječnostjo vojščaka. Izmišljam si zasluge za izvoljenost in neskončno uživam v tem. Kot prividni mimohod čez zmagoslavno sliko, kot gluhi sestop v nevarnost – stara gospa. Čisto potihem, ker kot da še spim, čisto počasi, ker kot da boli, podrsava mimo mene. V zamaknjeni zagledanosti v dež gre vse tja do roba, kjer se neha soba in se vidi hladni, vlažni, tuji svet. Obsede me kot strašna slutnja, da bo vsa odsotna in predana nespametno odprla okna in pogubila najin dom. V središču svojega sveta, zakopana v suh polsen, jo nemočno gledam izstopati iz slike, iz vsega, kar me rešuje, v vse, česar ne vem.

8:00

Bele dokolenke izumljajo svoj ples po hodnikih šole. Preteklost je vsa tu, s pentljo v laseh, vsa čvrsta in še lepša kot v svojem času se spogleduje z zgubanim odsevom, ko se po mizici zvrsti črno-beli protokol spomina. Kako naj vstopi v te zloščene podobe bosopeti otrok s podrgnjenimi dlanmi? Sezuva blatne čevlje, zavezuje svilnat trak, na pragu sobe si odkašlja, da izvrže tujke dneva, a izkašlja tudi glas, ki je zdaj čisto tiho tih, in dih, ki je že skoraj belo bel, šele ves drug bo smel usmeriti korak navzdol – v katakombe minulega.

9:00

Jutro se množi kakor piščeta iz kokošnjaka za hišo. Ne-
učakana svetloba išče točko preboja – postavljanje luči pred
hišo ga zaobrne v slutnjo. Dan naju oblega z vseh strani, a
midve sva varni pred vsiljivcem; pod prsti je hladna mreža
senc. Tvidasta koketnost, bombažni mir, svileni pobliski
in neutrudno dolg rez glasnih škarij, ki se znajo ustaviti
na koncu poti. Gumbi v razigranem neredu in čisto tanka,
komaj vidna nit – ustvarjanje je varno, ne sili ven iz sobe.
Iz sebe. Vzorci tkanin valovijo po pohištvu in se pustijo
prebadati, kjer najbolj boli. Sredi prostovoljne žrtve se po-
smehujeva lepoti, delo bo najin sprehod skozi dan. Besede
so odveč v izobilju pozornosti. Gosta tišina je kot dolga,
razkošna obleka, v kateri se premikam nenavadno večje
in brez strahu, da bi padla. Hodiva urno in kot ena skozi
drugo, ne zapravljava časa z ovinki. Težka kredenca potre-
sava svoje dragocenosti ob najinih mimohodih. Ko nanjo
položim dlani, se še ona umiri.

10:00

Že prihajajo po naročena oblačila. Vstopajo odločno, kot da je prag zgolj črta nad očmi, potegnjena iz nečimrnosti. Ne potišajo koraka, ko se znajdejo drugje. Prosojni reki obiskovalcev, ki vdira skozi pore hiše, brezбриžno sledijo zelene oči. Že sedajo za mizo in se počutijo doma. Obrobljene ustnice so na prtičkih in kozarcih, morda sploh ne grejo več stran. Na tej strani mize, kot v slepem očesu potepuškega psa, v vratu nemo, votlo, topo utripa. S tabo pridržujem dih, težak je in okoren, dvignil se je kakor zid med tabo in omizjem, a v očeh otroka je le stolp iz kock, pisan in pogrešljiv. Ne oklevam, prestavila bom opeke, iz višav na dno, eno za drugo, da se prizemlji zadrega. Zdaj sem tudi sama tam, pod mizo zadovoljna zrem v svojo umetnino. Po njej zvoki z ulice rišejo vse polno daljnih poti, nese me v druge barve, vonje, gibe, klepet nad mano je vse bolj daleč, zamolklo neobvezen, kot cingljanje bižuterije. Zares poslušam le še hišo mirovati in z njo obmirujem tudi jaz. Obiski naposled zapustijo naš dom in zasliši se le svetlo kotrljanje. Za silo pridržana pozornost se je razsula vsenaokrog kakor dragocena ogrlica. Le glej, otrok, da ne pohodiš nemoči! Ko boš nosil ljudem našite koščke jutra, se bo nekaj v tebi prav tako želelo vrniti v večer.

11:00

Ta ura stopa po konicah prstov, kot mlada balerina pogleduje proti vrhuncu slave, še korak ali dva ... Mehko, mlado lice na površini orehovine, iztegnjen jeziček, je tudi okusno ali zgolj lepo diši? Šop bankovcev, če se povrnejo stari časi, na fino izrezljana broška, če kdaj zamika širni svet, pest bonbončkov za vljuden zadah in pa medaljoni, zapestnice, obeski kot prizanesljivi pokloni naivnosti. Nerodni prstki, večji prsti – v razbiranju minulega. V tej svetli, mladi uri vse odvečno najde svojo dlan.

12:00

Dolga lestev kot urni kazalec se dviga in naznanja, da prihaja novi red. Svetloba je mogočen plašč tujstva, ki bo zajel najina zaslepljena pogleda. Od daleč slutiva glasove, ki rastejo proti nama, podjetno in neustrašno. Dolge sveče rok že prižigajo tolažbo. Prepleskale bodo počivališče, prezračile omare, oprale posteljnino, pogrnile mizo in blagoslovile pohištvo. Od hvaležnosti se stisneva v kot in sva majhni kakor neodkrita smet in tihi kakor ugasnjen lestenec. Priredili bodo zabavo, da proslavimo preureditev, a zraščeni s hišo ne moreva stran. Noge, daljše, vse bolj čudno mehke, vse bolj mučno prožne, poglobljajo pripadnost, se zapletajo v koreninasto zaroto, s prsti zatipajo usta globin. V mešanju časov hlad vrtinčasto narašča, vdihnem drug dih, namesto svojega zatipam drug obraz, v čudno sključenem telesu sem – a kot da se privajam. Kot da se vidim stopati navzdol, v temo kleti, končno pripravljena, da slišim svoj utrip. Napočil je čas za slovo. Zdaj zdaj zapustijo naš dom; zadovoljni z izgledom, a z nepojasnjanim občutkom malodušja se spustijo po lestvi, tik preden hiša vzame vase preostanka sprepletenih teles.

13:00

S ceste visoko v hribu v naprstniku zaliva – morje. S ceste nizko pri tleh na nepreglednih prostranstvih – morje. In gremo čisto tja, na konec hrepenenja. Sladki vonj borovcev mreži modrino, ko se skozi gosto senco premikamo proti robu sveta. Od hiše smo vzeli le najnujnejše, da nahranimo telesa; zdaj smo končno tam, kjer ni pomanjkanja. Na široko odprte oči se učijo gledati motni svet pod črto gladine, morski ježki v peti ustvarjajo ornament. Skelečo bolečino pospravi morje v globine, dih tik nad gladino je preblisk telesca, ki biva drugje. Tiho žalovanje ob sončevem odhodu in novi dan, prav isti, prav drug. Stara gospa pridržuje drobno dlan. Težek kavelj je in k sebi vleče telo, ki je spoznalo morje. Na zlizanem skalovju klecne utrujeni korak, se zamaje kakor barka nad sunkom iz globine in začutim stisk svoje dlani. V nenadejanem hipu sem močna. V nenadejanem hipu sem jaz. Živa kakor morje; strašljivo svobodno in samo nosi svoje valovanje v daljave in se onkraj, že čez horizont, obrne proti obali s prezirom zmagovalca, ki gleda svojo preteklost, kako mu neuspešno sledi.

14:00

Otrok požira podobe v polsnu: šivanka se je zapičila v žrelu sosedove punčke, morski psi v jatah napadajo plavalce, plavo gori na podstrešju, majhne mucke je naplavilo iz potoka za hišo. Pazi, pazi, otrok, nekdo bo prečkal belo pot. Otrok že zgodaj izve, da ima smrt veliko nevarnih orodij, s katerimi prekinja nedeljska jutra. Previdno bo vstal, se skušal skobacati z visoke postelje, hitro izpiti preostanek nerazumljivih zgodb, z vsemi tujki v grlu zavpiti, a gromki glas bo šel navznoter, skoraj bi oglušel, od lastnega glasu. Rob postelje se bo zlovešče dvignil, pogleduje levo, desno, nikjer dlani, od kod je sila, ki ga vleče stran? Pričvrstiti misel, prestreči gib, ne zdrsniti za pogledom, ki je že vse nižje, vse bolj daleč, vse bolj drug, že nizko pod pečinami, že se skupaj z valom zaletava v skalovje, ponika v globine, se živčno dvigne, da zajame dih, nelagodno sam sredi vijoličnih prostranstev. Otrok vendar mora razumeti, da bo kmalu sam, v njem poganja le še divja trta. Za njegovim hrbtom se dviga stara gospa, zatopljena v brezhibno čist predpasnik, nič več za druge, le zase, le zase gladi cvetlično poslikavo na rdeči podlagi. Zlati okvir ne obroblja le pogleda, pač pa celo telo, pokončno in svečano, in ves prizor, strog in nem. S konca postelje že sluti prve poganjke časa, brezbrizno, kakor zgolj še eno pomlad opazuje zdrš v prebujanje.

15:00

Žilavost gibov pod povrhnjico kože. Izvijata se iz predaje, vse več moči, oklevanje upada, našprican znoj so meglice prividov, ki vlažijo suha usta stare gospe. Bojevnika sta silna, izzivata, napadata, se dvigata, spodmikata prvinski strah, vsa v njem, vsa zunaj igre, naprej, nazaj, naprej–nazaj, naprej–nazaj–naprej–nazaj in hop! – revolucija teles: zasuk s suhih tal nazaj v močvirnate začetke: globoko pod gladino postajata gibanje. V obupu telesa, v zverženem krik, v izmaličenem pogledu, v sunku v obraz, v sli zmagovalca, v brezupu poraženca, v sunku v obraz, očarana nad preživetjem, posrkana v potop, v sunku v obraz. V nekaj minutah sedem tisoč let dvobojev, na zamejenem koščku ringa sedem tisoč mišičnih slik. Pred ekranom, na utrujenih nogah stola navihani nasmeh in – popoldanski sen.

16:00

Vejevje vsenaokrog sosedovih hiš bodo obrezali, le naš dom bodo potolkle neobrzdane roke senc. Kot vsako pomlad sediva na prizidanem balkonu in se spominjava oleandrov na mestih, kjer se je in spi in skriva, in vrat, ki jih je požrl zid. Bingljava z nogami kot prevelik otrok in premajhen odrasli, le midve veva, kdo je kdo. Kajti suhe kosti že silijo proti meni kot neobrezane veje starega hras-ta. V drobnem hipu nepozornosti te, zazrtega v skuštran odsev na razgreti pločevini avta, ujame prihajajoči čas. Sredi izšepetanih govoric se čudiš skrivnostim, ne veš, čemu ti jih prinašajo in ali sodijo prav sem. Rad bi jih vrnil in se zahvalil, pozabil pravkar slišano, a zaupnosti velikih so začele delovati, pozibavajo te na gladini odprtega morja, ki ekstatično zabrisuje svoj konec, ko prehaja v nebo. In že si ves drug, nerodno omotan v starikavo kožo, ko suhe kosti spet rasejo proti tebi. Na poti se bodo večkrat poškodovale, se zataknille, obrabile in razpokale, a se naposled zacelile – v telesu, ki je zdaj še premajhno za žalost in skrb.

17:00

V času dneva, ki ga zamenjujejo za noč, v brenčanju sopare, skozi priprta vrata sobe otrok gleda brezčasje sprehajati se po dolgih hodnikih hiše. Prostor je izprazen vseh odvečnih šumov, le korak v čisto svojem, mehkem ritmu meri čas. Tiho mora biti, da ne zmoti usodnih premišljevanj. Od zadrževanja diha se mu vrti v glavi in pred očmi je vedno več temin. Glas, ki ga zgrabi za lase in ga z odločnim potegom dvigne na površje, je zelen in diši po vlažnih gozdnih tleh. Namesto oči, od priklicevanja živih in sijočih, otrok zagleda ozko potko skozi vinograd, po kateri majhni koraki drobijo svoje hrepenenje po neznanem. Vstopi v ta drobceni korak, in ravno pravšen je, zdaj gresta skupaj, zlit v trdoživ bron sredi ugaslega ognja inicijacije, lahkotni kot otroštvo prideta do svojih dreves na skrajnih robovih prostranih jas. Popoldan zdrživa, roko-borca brezčasje, dolg sprehod skozi ujeti svet.

18:00

Slutnja mraka se zatakne v grlu in ni več odtoka za zaužite besede. Dvigajo se v ustih, sredi poplave preteklega loviva zrak.

19:00

Lepljivi smrad po strugah žil, izkrcanje na prvi rani kože, strdek obrambe in molk kisika, enosmerne ulice so slab izhod. Prihajamo zvečer, da povijemo nabrekle ude, prihajamo od daleč, kjer travica ne preseže dostojne rasti. Večkrat obkrožimo ležeče telo, majhni kot delavci pod babilonskim stolpom nespretno tolmačimo bolečino v predpisane odmerke. Siva koža nas spravlja v zadrego – umaknemo pogled, a siva koža pobliskava po kotičkih sobe; obrnemo se stran, a siva koža se že motno napenja čez obzorje; pripremo oči, a siva koža že neznosno blizu nam zapira pogled. Zdaj zdaj ovije naša telesa, a ne kot roževinasta nadloga, pač pa kot svila, ki naredi neznatna bitja kraljevska in ponosna, da so nenadoma pripravljena na starost in smrt. Zadrego molčanja razredči protokol. Napovemo neurje, kot bi ga priklicali sami, in odidemo vsak s svojo tolažbo na zrak. Tleskanje otečenega jezika je le grmenje neba. Tožba izruvanih zob se razdrobi v spominu kot s prižigom strele. V sobi bo ostala le tišina, vajena vsakovrstnih zadreg. In telo. Odhodi bodo legli nanj kot pretežke deke, pod njimi se bo umirilo in zaspalo, kot da je neurje že mimo.

20:00

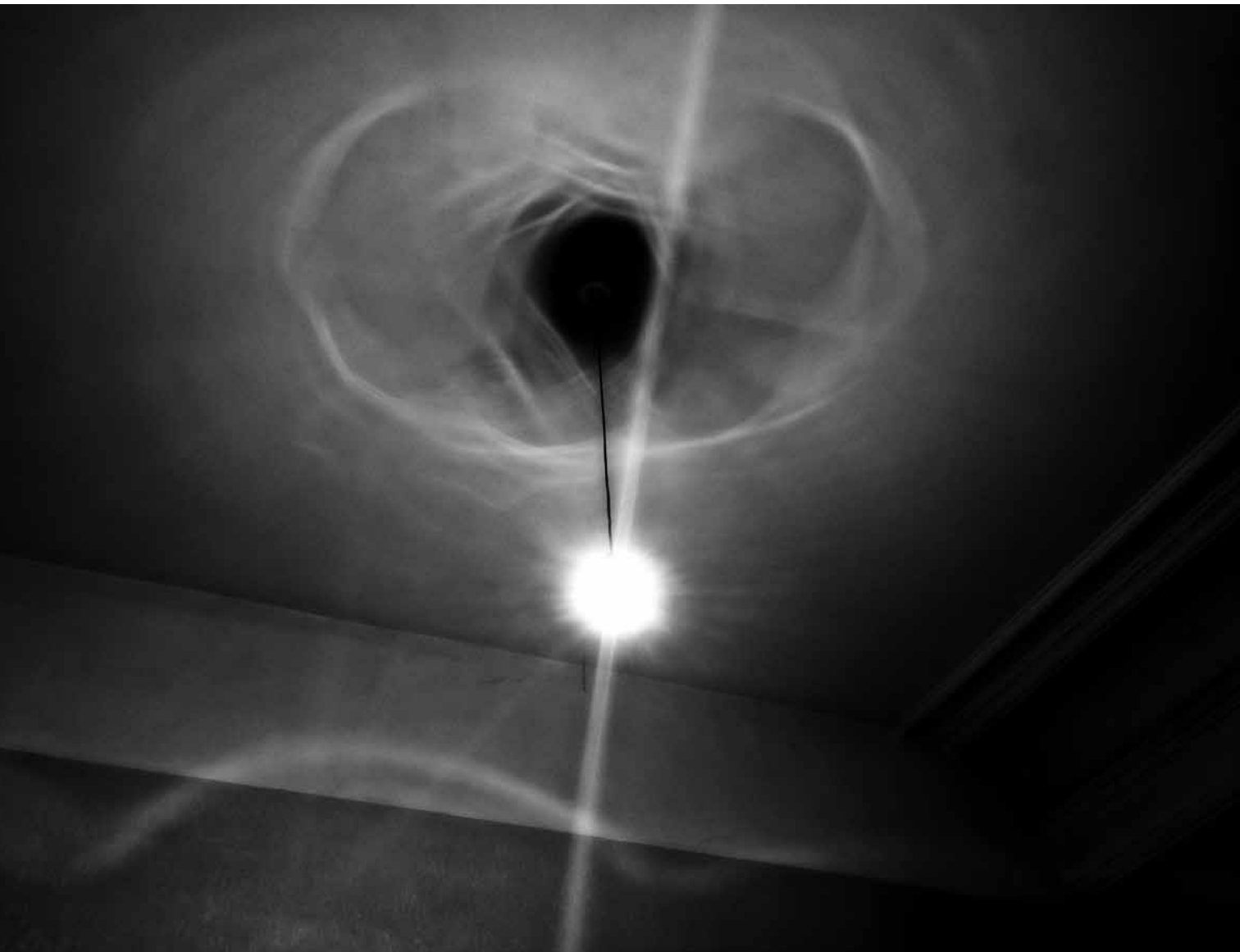
Nočna omarica je polna prepovedanosti. Globoko v blagoslovljeno vodo potapljam šmrkav nos, dotikam se razstavljenega Srca. Vse skrivnosti so na dosegu roke. Sveti Angel Varuh Moj stoji ob postelji, ves lep je in vzravan, namesto oltarnih rož je zamolklo zelena stena z ogledalom, da končno vidim hrbet – res mu rasejo peruti. Zdaj prihaja bliže, a ni vse večji, je vse manjši. Drobcen je in razigran, priseda nizko na tvoje ustnice, ki pa so vse večje in iz njih prihaja vse več glasov, sijočih kakor kamenčki pod hudournikom in žuborečih. Sveti Angel Varuh Moj že tretjič pokaže svoj mehki obraz. Zdaj sem čisto majhna tudi sama, skrijem se med gube rjuh in se hihitam. Rada bi se ga dotaknila, vzela k sebi na vzglavnik. A med nama je ozka potka od nosu do ust, večkrat grem po njej navzgor, navzdol, le čeznjo si ne upam. Ta poteza pripada tebi, a ne kot drevo, ki pogloblja svojo gotovost v zemljo, pač pa kot oblak, ki ga osamljeni opazuje skozi okno, in medtem ko njegovo pozornost srka vrvež čez cesto, ga veter raznaša po nebu.

21:00

Pižama naj bo zlikana na črto, brisače naj bodo prepognjene na pol, posteljno pregrinjalo naj diši po vetru, ko piha z ravno pravšnjo močjo, zavese naj skrivajo razkrito, naj se vidi urejeno razkošje stare gospe in naj se ne vidi – ko rezilo likalnika prestreže neukročenost, ko dlan preki-ne spomladanski ples perila, ko prst potegne po zgodbi iz ravno prav velikih črk in pusti za sabo temno rdečo sled neznatnega mrčesa; ko se pred oknom ustopi neobrezana češnja. In soba zatisne oči ... S temo pride tista misel, da bodo telesa s fotografij stopila čez rob okvirja in prišla gret svoja premražena stopala v najino posteljo. Vse nas je zeblo, ko smo bili majhni, boš spet rekla na pragu sanj, ko bom že do gležnjev v ledeni Soči, ki je lepa in me ne mara, in se ne bom več mogla premakniti.

22:00

Pod težkim bremenom številnih dek že spita nerodno sprijeti stara gospa in drobni otrok: leže sedi v toplem naročju, koščena dlan mu razvozlava lase v gladek sen. Diha udomačeni dih, pred njim v temini ni začetkov dneva, za njim se guba melišče minulega, zdrsi po njem navzdol, v noč. Tako ujeta je tudi kresnica med dlanjo in nočjo, preži v prostoru tujstva – varna. Ni si znala zamisliti tolažbe za kratkovidni let, a zdaj je vsa v njej. Krotko utripa čuječnost otroka v prevelikem objemu življenja.

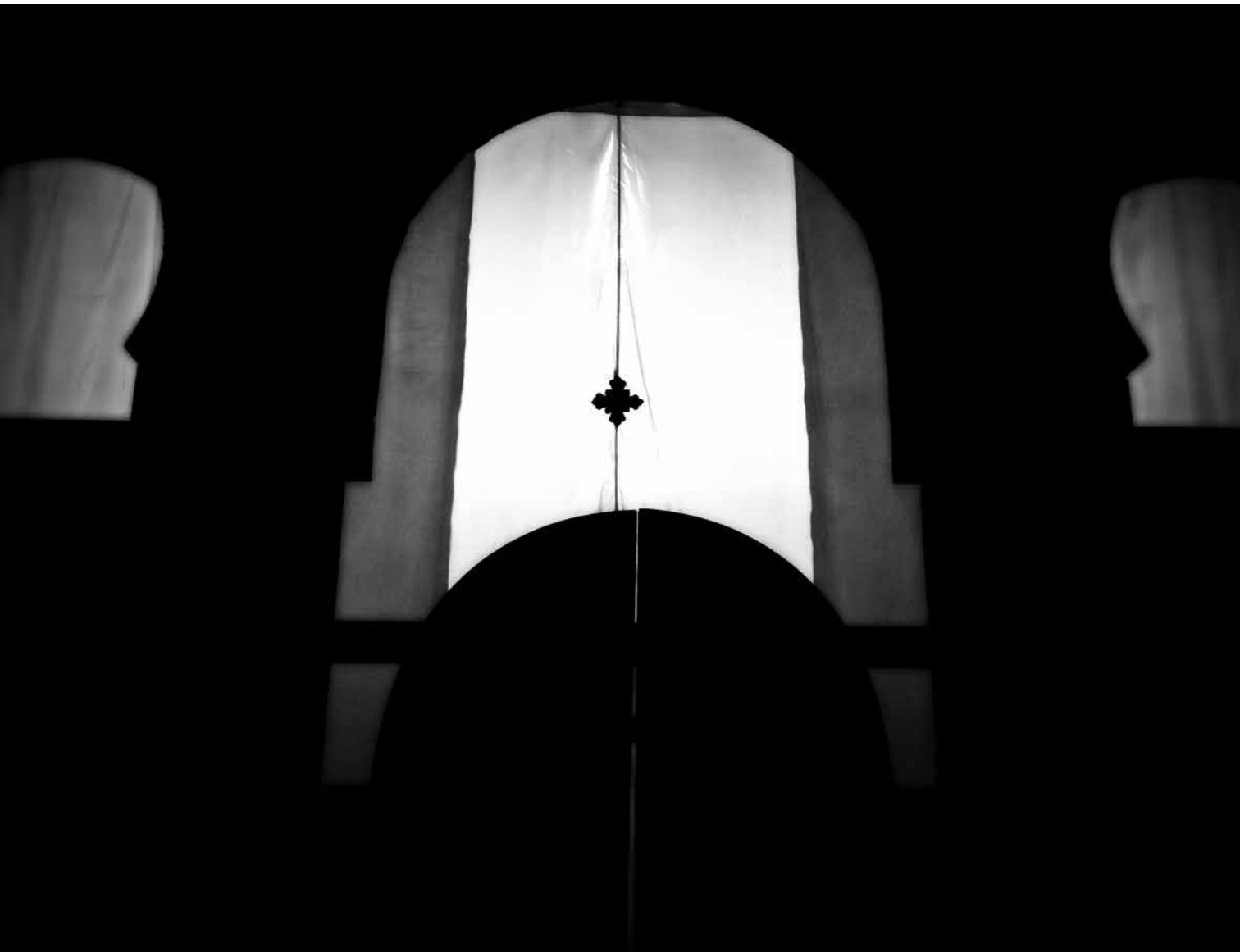
23:00

Kaj se dogaja za težkimi vrati? Kdo izumlja jezik noči? Le spi, le spi, veliki otrok. Čas je, da odvozlaš priveze. S spuščnimi lasmi zapustiš ta kraj. A tvoje noge so tramovi mesta, polnega poplavljenih hiš, z ožganimi glasovi prebivalcev, ki ne morejo stran. Je oko na drugi strani vrat? Na tej uho? Gledam od daleč, a vzdolž toplega telesa slišim škrtanje postaranih kosti. Na široko razprte oči se učijo videti motni svet pod črto gladine. Tam v kotih sobe ostanki tkanin čudežno oživijo, ogromna dlan jih premetava sem in tja. V razkrečenem neredu, razprtem v noč pred dnevom, se ustvarjeno razstavlja, pijano izhlapevajo pod strop – podobe, izumljene čez dan. Tik pred noskom bo zdaj zdaj slišati brezzobi smeh razpuščenih sanj. Kdo ti govori, komu prigovarjaš? Si že on, sem še jaz, si spet ti? Se ne prebudiš, se ne zazreš vame z begavimi očmi – na spolzkem pogledu bi mi zdrsnilo vznak. Se ne prebudiš, me ne pomiriš z budnimi očmi – zato v vsakem odtenku noči vidim druga usta šepetati. Od čisto blizu vreže jek v temino, na dolge, razsvetljene zloge razreže zastali dih – in noč je bela kakor sanje.

24:00

Ob uri dneva, ki molči, slišim šepetanje: Katedrale teles se praznijo v visoki uri sna, glasovi se zadržujejo v grlenem predahu in prav vse odvečno je zalučano v noč. Molitev že lega po hodnikih shlajene stavbe kakor ženska, ki ljubi, in počaka, da se zgodi. Zastoj ur bo preglasilo drugič porojeno upanje – ker ta prostranstva so že izjokana, ker te skrunitve so že odrešene, ker v plitvine teh ran je že zabredel nedolžni korak. Ni več kam se skriti, razen na začetek usmiljenja, ki te vzljubi v zanosu svojega spočetja, kakor otroka te zaziblje tik nad tlemi. Tvoja je milost brezuma. Toplo žari noč Tvoje prizanesljivosti. Skozi razprte prste Tvojega dopuščanja – pasti. Tam, kjer najde mesto ta molitev, počiva moj obraz.

1:00

Drobna opomba v pozabljeni knjigi, komaj vidna, posive-la, ležeča, umaknjena, sama vase stisnjena, slabo berljiva, mogočno izstopi kakor zapis čez podobo v ogledalu: Srce obvisi v praznini, ko odideš. Kot čvrst list divje trte rdeči v svetlobi. Vsenaokrog se počasi počasi, s samoumevnostjo življenja, kadar teče, sestavlja novo telo, brez rdečila, brez oblin. Vrača se dan ločitve, kakor veter, ki gre skozi grozde paradižnikov, a le par korakov stran se porazgubi sladkoba. Bodo dnevi s prosojnim vonjem, telo bo obviselo v razrahljanem objemu, počasi počasi se bo izumilo novo ime. Rekli bodo, kdo je ta, skozi podrast obtičane starosti išče pot na odprto morje. S seboj vzame besede in jih nosi kakor kepo snega. Ko se bo vračal, bo iskal sledi izgubljenega daru po razmočenih tleh.

2:00

A vendar: nikar se ne spustiva v prepad telesa, v prepad telesa naj gre le telo.

3:00

Za vsakim vogalom me pričaka soba. Gleda me kot tujca, gleda me iz pozabe, kot da si nikdar nisva delili noči. Ne iščem oken, vrat, le vstopim, ko dan pripre oči. Skozi stene, stanjšane ali masivne, načete ali pravkar zgrajene, dvignjene v obrambi ali pritihotapljene iz poezije, poraščene od čakanja ali plesnive od umika, bahave in na pravem mestu ali dvignjene na oskrunjenih prostranstvih, se vračam. Ko vstopim, sten več ni.

4:00

Ne jutro ne večer. Prostor je zavzel ves potrební čas za počitek. Nebo je visoko nizko, pod njegovim dobrohotnim pogledom lebdiyo vmesnosti. Zvezde prižgane ugašajo nad predramljeno nespečnostjo in teža olajšanja se dviga. Tudi midve sva srečni. Ne jaz ne ti. Med telesom, ki odhaja, in telesom, ki prihaja, je oddih. Med telesom, ki je tam, in telesom, ki je tu, je nezaležana otožnost večnosti.

5:00

V hipu, kratkem kakor vzlet pikapolonice s cveta, ko se spanec opazuje z vseh strani, prisotna in odsotna – ura noči, ki jo zamenjujejo za dan. Iz nje se rodi na tisoče dni, a vsi zaspijo v isti sobi; v njej sediš in čakaš, ko ti nosim pesmi dneva. Gledaš me s prosojnimi očmi, da se vidijo vsi časi, vsi spomini. Vse bliže sem ti, vse bolj mi drsi sredi komaj slišnega odhajanja.

Gabriela Babnik

DOLG SPREHOD SKOZI UJETI SVET

Pesmi **Miljane Cunta** se drži posebna svetloba: iztrgana iz noči in po robu rahlo modrikasta. Toda njihov kovinsko modrikasti odblesk ne prihaja toliko iz sopostavitve starke in otroka, izvoljenih kot tuzemskih bitij, temveč iz posebne časovnosti; starki, ki popotuje v „katakombe minulega“, se sedanjost spodmika, medtem ko ima otrok (samo) prihodnost in sedanjost, ki se zanj spotoma spreminja v prihodnost. Za otroka torej ves čas ostaja odprto vprašanje, kako naj si prisvoji starkin atribut, medtem ko starka hrepeni po prihodnosti. Posebna napetost, če ne bi morali misliti že na paradoks, ki se porojeva iz tovrstne dvojine, govori o tem, da se ti dve telesi, eno v prihajanju in drugo v odhajanju, dotikata v sanjah, prelivata v mislih. Tako kot pri fotografijah Dušana Šarotarja, vgraviranih v to pesniško zbirko, da se zdi, kot bi bile narejene posebej zanjo, ne gre za zamrzovanje minulih trenutkov, temveč na način zabrisanih, mehkih robov za soobstajanje preteklosti s prihodnostjo, tako nam tudi deklica in starka pripovedujeta nekaj o naši zmotni predstavi o času.

Menjava identitet in s tem „prelivanje barv na papirju šolarjeve risbe“ (Tomas Tranströmer) je mogoče le tedaj, ko je prisotnost v sedanjosti popolna, ko je prosevanje v lepoto razumljeno kot napor, če ne že kot angažma. Starka v sebi nosi slutnjo, da je „najzrelejši sadež tudi najbolj otožen“, kot se glasi znani verz nigerijskega pesnika Woleja Soyinke, in „otrok že zgodaj izve, da ima smrt veliko nevarnih orodij, s katerimi prekinja nedeljska jutra“, predvsem zato, ker pohajata na rob; ta se lahko izlušči le iz dozorevajočega, prosevajočega časa za starko in vznikajočega, prihajajočega časa za otroka. V ringu sedanjosti se resda odvija evolucija, upor teles, in potem še, ko se zdi, da so vse možnosti bivanja izčrpane, posedanje na balkonu, na toplem pomladanskem soncu, toda pokrov veselja je v v resnici nepremagljiv. In zdi se, da je Miljana Cunta imela to vedenje, še preden je zapisala Pesmi

dneva. Pesmi, ki niso rahločutne, ki zadevajo ob kosti in tišino. Kaj ostane na koncu, se sprašuje glas ob večerni uri. Spoznanje, da je vse v njej, v starki, in končno tudi v otroku.

„Dolg sprehod skozi ujeti svet“, prisluškovanje nememu, votlemu, tope-mu ritmu veselja je podano na način iztekajočih se ali pa recimo vznikajočih ur dneva. Ne samo da te dajejo teksturo pesmim in narekujejo njihovo ton-sko lego, zdi se, da so bile te pesmi napisane, še preden so se zares zapisale. Pesničin doprinos k nezamisljivemu, nepredstavljenemu hladu ni v iskanju tolažbe, čeprav je že v tem, da deklica čuti telo starke in starka telo deklice, svojevrstna tolažba, temveč v vedenju, da je vsak prostor prostor tujstva; od dane življenjske situacije je odvisno, kako vanj vstopamo. In ker Njegovo od-puščanje pada skozi prste, ker je milost razpršena, pri čemer je pomembno, da starka in deklica tovrstno ujetost lastnih teles predelujeta na nezavedni ravni, se časovne teksture lahko presežejo le s prepustitvijo, celo nonšalan-co. Tudi zaradi tega bi Pesmi dneva, skorajda notranja dvorišča, ki sredi vročega poletja presunejo s svojim mirom, prečiščenostjo in hladom, lahko brali kot molitve, kljub temu da njihov utor, izhodiščna pozicija predstavlja ambivalenco svetemu.

Poudarek na dinamiki teles sicer deloma zabriše prostor, v katerem se ti dve telesi nahajata. Tako kot je čudežno, da je postarano telo zgolj ena od stvari, ki prebivajo na primer v zgodnjem času, tako tudi prostor, v katerem se s samoumevnostjo sestavlja novo telo, prehaja iz zasebnega v javno, nato pa briše vse konstelacije in se s pogledom hrepeneče ozira samo še proti morju. Pesmi dneva se resda sprehajajo po dolgih hodnikih hiše, izpraznjene vseh odvečnih шумov, toda dan se prevesi v svojo drugo, nežnejšo, prožnejšo, bolj razdišano polovico ob morju. „Telo, ki je spoznalo morje“, premore strašljivo svobodo, in horizont, ki se obrne proti obali s prezirom zmagovalca, gleda, kako mu preteklost neuspešno sledi. Naj je prepad v tej zbirki še tako brezdanji, naj je telo še tako zavezano telesnosti, samoumevnost življenja, podrast običane starosti ali otroštva, vedno najde pot na odprto morje, ki je v tej zbirki edini možni ekvivalent transcendence. Pa še to le zato, ker se nadvedni glas ne postavlja na stran gotovosti, pač pa na stran „oblaka, ki ga osamljeni opazuje skozi okno“.

KNJIŽNA ZBIRKA
LOGOFANIJE

02

Pesmi dneva se resda sprehajajo po dolgih
hodnikih hiše, izpraznjene vseh odvečnih
šumov, toda dan se prevesi v svojo drugo,
nežnejšo, prožnejšo, bolj razdišano
polovico ob morju.